

Proteíny - prehľad

		názov	výskyt	význam	poznámka	
Jednoduché	Fibrilárne Skleroproteíny (nerozpustné vo vode) <ul style="list-style-type: none"> Vláknitá štruktúra stavebná funkcia bunky 	kolagén	kosti, zuby, chrupavky, šľachy, steny ciev	tvorba gleja, želatíny(varením v mierne zásaditom prostredí)	potrebný príjem vitamínu C usporiadanie polypeptidových vlákien do tvaru lana dodáva pevnosť	
		keratín	koža a jej deriváty(vlasy, chlpy, perie...)	trvalá ondulácia(úprava vlasov redukčným štiepením disulfidových väzieb vo vlasoch, vytvorením kučier pomocou oxidačného činidla, ktoré obnoví väzby v novej kučeravej konformácii vlasov)	Pevnosť dodávajú disulfidové väzby medzi zvyškami cisteínu	
		elastín	elastické spojivé tkanivo v pľúcach, stenách tepien, väzy v krku			
	Globulárne Sféroproteíny (rozpustné vo vode) <ul style="list-style-type: none"> guľovitý tvar 	albumíny		mlieko, krvné sérum, vaječné bielko	zdroj AMK	
		globulíny	γ-globulín	mlieko, krvné sérum, vaječné bielko, svalové tkanivo, pečeň	protilátky v imunite	
			fibrinogén		zrážanie krvi	tvorí vláknitý fibrín
trombín			iniciuje premenu fibrinogénu na fibrín			
glutén(lepok)	zmes prolamínov a glutelínov, obilných bielkovín,	príprava jedla	neschopnosť spracovať lepok- celiakia			

	názov	výskyt	význam	poznámka
zložené	Lipoproteíny (cholesterol a jeho estery, fosfolipidy, acylglyceroly)		stavba bunkovej membrány, transport lipidov	
	Glykoproteíny (oligo/polysacharidy)	mucín	Žalúdok, sliny	ochrana stien žalúdka pred účinkami HCl
	Fosfoproteíny (estericky viazaná H_3PO_4)	kazeín	Mlieko, bielko	Zdroj vápnika pre kosti, zdroj fosforu pre syntézu nukleových kyselín
	Hemoproteíny (hém)	hemoglobín		Prenášanie kyslíka krvou do pľúc
		myoglobín		Prenášanie kyslíka v tkanivách
		cytochrómy		katalýza oxidačných procesov - dýchací reťazec, fotosyntéza
	Metaloproteíny (kovový prvok)	feritín		Zásoba železa v tkanivách
		transferín		Transport železa v organizmoch
metaloenzýmy				
Nukleoproteíny (nukleové kyseliny)	históny		Súčasť chromozómov jadrách	
Flavoproteíny (deriváty vitamínu B2-riboflavínu)		Strukoviny, obilniny, oriešky, zeleniny, semená, mäso, hydina, ryby, vajcia, syr, jogurty	Metabolizmus, oxidačné procesy v dýchacom reťazci a fotosyntéze	

Nedostatok bielkovín- únava, slabosť, nadmerný hlad, zmena nálad, nesústredenosť, stres, nespavosť, podvýživa, znižovanie pohyblivosti a svalovej sily (strata a ochabnutie svalstva), znížená odolnosť voči infekciám, spomalenie rastu, spomalenie hojenia rán, problémy s vlasmi, nechtami, pokožkou (nekvalita, suchosť, praskanie), málokrvnosť

- Zvýšené množstvo bielkovín- potrebné v tehotenstve, počas choroby, kojenja
- Potrebné množstvo- dospelý 1g/1kg-denne, dieťa 2-3g/kg-denne